

УДК 338.48(477.74)

Мартінова Наталія Степанівна

к. пед. н., ст. викладач кафедри туристичного і готельно-ресторанного бізнесу,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АКТИВНИХ ВИДІВ ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ

JEL classification: L830

Активні види туризму – найдинамічніший напрям туристичної діяльності у 21 столітті. За прогнозами UNWTO у довгостроковій перспективі на світовому ринку туризму відбуватиметься поступове згасання розвитку звичних типів туристичного продукту та активізація нових, таких як туризм «за новими сенсами», зокрема, заняття активними видами відпочинку [1].

Питання визначення поняття та змісту активних видів туризму розглядалися у контексті наукових поглядів щодо класифікації видів туризму та положень існуючої нормативної бази у сфері вітчизняного туризму. Деякі аспекти активного відпочинку і туризму, активних турів і видів туризму висвітлено у працях В. Й. Бочелюка, О. Ю. Дмитрука, М. П. Мальскої, С. П. Фокіна, Ю. О. Щура та ін. Особливе місце відводиться розгляду стратегічних напрямів розвитку спортивно-подієвого туризму. Головна мета розвитку цього напрямку в туризмі полягає не тільки у створенні нової й поліпшенні колишньої інфраструктури, просуванні спортивного та інших активних видів туризму, але й в стимулюванні людей до таких подорожей. Дуже важливим моментом є те, що без стратегії розвитку спортивно-подієвого туризму неможливо сформувати й концепцію його розвитку стосовно конкретної дестинації.

У першу чергу, активні види туризму близькі за суттю та функціями, які вони виконують, до спортивного та спортивно-оздоровчого туризму, а також доповнюються змістом самодіяльного, пригодницького, екстремального та частково екологічного туризму. Заняття активним туризмом сприяють формуванню екологічної та національної самосвідомості, особливо молоді, розвитку духовності, розширюють уявлення про можливість життєдіяльності людини в тісній єдності з природним середовищем.

Найпопулярнішими «активними» туристичними регіонами в Україні є Карпати та Причорномор'я. В регіоні Причорномор'я вдало поєднуються ресурси водних акваторій, енергії вітру та рівнинного рельєфу місцевості, що, у свою чергу, дає можливість для розвитку активних видів туризму у комплексі [2, с. 81].

Досліджено пропозиції послуг активних видів туризму на теренах України, а саме від:

- громадських об'єднань та суспільних організацій;
- туристичних операторів національного, регіонального рівнів;
- засобів розміщення, переважно, садиб сільського, зеленого туризму або позаміських комплексів відпочинку;
- клубів спортивної спрямованості та туристичних клубів;
- приватних ініціатив комерційного та громадського характеру та ін.

Відмічено, що також на ринку працюють багато компаній, які пропонують послуги не тільки активних видів відпочинку, але й продажу та сервісу спортивного спорядження. Розвиток активних видів туризму в Україні підтримують й спеціалізовані видання, у першу чергу, видання в мережі Інтернет.

Активну суспільну діяльність здійснюють одне з найстаріших туристичних об'єднань – Федерація спортивного туризму України та відносно молода – Українська Асоціація Активного та Екологічного Туризму.

Також на рівні державної влади вживаються різні заходи щодо просування активних видів туризму серед українців. Так, прийнято дуже важливий документ – Указ Президента України «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» № 42/2016 від 09.02.2016 р. [3], який сприятиме створенню необхідних умов з боку держави для зміцнення здоров'я громадян, як найвищої соціальної цінності, забезпечення реалізації права кожної людини на оздоровчу рухову активність. Також створюється сучасна туристична інфраструктура, відбувається популяризація спорту в ЗМІ, але цього не достатньо для системного розвитку таких видів туристичних послуг.

Доцільно враховувати передовий світовий досвід розвитку активних видів туризму, зокрема, за підтримки держави соціального туризму, спрямованого на ознайомлення місцевого населення з особливостями своєї країни, її природою, культурою та історією. Враховуючи величезний туристично-рекреаційний потенціал та фінансову підтримку з боку Європейського Союзу, наша країна має всі шанси зайняти гідне місце на світовому ринку туристичних послуг. Такий шлях можливий значною мірою завдяки розвитку туристичних кластерів.

Розвиток спортивно-туристичних кластерів – важливе соціальне завдання, вирішення якого сприяє не тільки збалансованості регіональних економік, але й залученню до підприємницької діяльності найбільш прогресивної частини населення, схильної до правильного способу життя та активного проведення дозвілля. Особливу увагу в дослідженні досвіду розвитку активних видів туризму в умовах туристичних кластерів варто приділити результатам такої діяльності в пострадянських країнах (Росія, Білорусь, Казахстан). Тільки за наявності поміркованої державної політики регіону може істотно поліпшуватися інвестиційний клімат в туристично-рекреаційному комплексі, що сприятиме зростанню кількості його об'єктів, збільшенню туристичних потоків, кількості робочих місць в туристичному та спортивно-оздоровчому секторі регіону, про що свідчить світовий досвід проектування моделі ефективного та конкурентоспроможного кластеру [4].

В Україні та її регіонах існують передумови для розвитку спортивно-туристичних кластерів. Крім розвитку спортивної інфраструктури та активного зростання рекреаційного і пізнавального туризму в суспільстві існує потреба в поєднанні спортивних занять і відпочинку. Прикладами створення та розвитку кластерних об'єднань та інших проектів, за допомогою яких успішно розвиваються активні види туризму та відпочинку в регіонах України є: «Кластер водного туризму в Чернігівській області», проект єдиного туристичного кластеру «Сіверщина» на Сумщині, річковий туристичний маршрут Миколаївською областю на пасажирських катамаранах, кластери зеленого туризму на Херсонщині та Одещині (у першу чергу, агроекологічно-рекреаційний кластер «Фрумушика-Нова») та ін.

Потребує проведення комплексної оцінки атрактивний потенціал спортивно-подієвого туризму туристичних територій України, зокрема, Одеського регіону як такого, що має всі умови для розвитку відповідних туристичних програм, маршрутів, подій. Площадкою для розвитку кластеру водних активних видів туризму в Одеському регіоні може стати смт. Сергіївка, як приваблива туристична дестинація.

Література

1. *Tourism Towards 2030 Global Overview*. URL: https://www.globalwellnesssummit.com/wp-content/uploads/Industry-Research/Global/2011_UNWTO_Tourism_Towards_2030.pdf (access date: 07.05.2021).
2. Гутовська Н. Г., Примак Т. Ю. *Аналіз стану та перспектив розвитку Одеського туристичного регіону*. Економіка та управління національним господарством. 2018. № 25. С. 81–87.
3. *Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація»* : Указ Президента України № 42/2016 від 09.02.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/42/2016> (дата звернення: 07.05.2021).
4. *Мировой и российский опыт создания и развития кластеров в отрасли туризма* : материалы стратегической сессии ОАО «Центр кластерного развития «Якутия». URL: <http://www.myshared.ru/slide/992909> (дата обращения: 07.05.2021).

УДК 658.8:005.93.378.1

Михайлюк Олена Леонідівна
к. е. н., доцент кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ПРОСУВАННЯ В МАРКЕТИНГОВІЙ ПОЛІТИЦІ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

JEL classification: O140; Z330

Ресторанне господарство – вид діяльності з надання послуг щодо задоволення потреб споживачів у харчуванні з організацією дозвілля або без нього. До закладів ресторанного